

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/4/2014
Identifikačné číslo spisu:	8312209433
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:8312209433.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, IČO: 36 613 843, proti odporkyni S.j, bývajúcej v O., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporkyne Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Námestie Legionárov č. 5, IČO: 42 176 778, zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom v Stropkove, Nám. SNP č. 7, o zaplatenie 3 449,05 € s prísl., vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12 C 6/2014, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 181/2013, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Odporkyni a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Humenné platobným rozkazom z 31. decembra 2012 č.k. 17 Ro 213/2012-66 uložil odporkyni, aby do 15 dní od jeho doručenia zaplatila navrhovateľovi 3 449,05 €, spolu s 9 % úrokom z omeškania p.a. zo sumy 2 140,27 € od 15. februára 2011 až do zaplatenia, nahradila trovy konania vo výške 206,50 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 333,04 € právnenému zástupcovi navrhovateľa, alebo aby v tej istej lehote podala proti platobnému rozkazu odpor. Odporkyňa odpor nepodala.

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS so sídlom v Prešove, Námestie Legionárov č. 5, IČO: 42 176 778 (ďalej len „HOOS“) podaním, ktoré bolo súdu prvého stupňa doručené 18. septembra 2012, oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporkyne. Neskôr podalo odpor proti platobnému rozkazu.

Okresný súd Humenné uznesením z 30. januára 2013 č.k. 17 Ro 213/2012-68 odpor HOOS odmietol a navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia opísal doterajší priebeh konania, citoval ustanovenia § 93 ods. 1 až 4 O.s.p., § 172 ods. 1 O.s.p., § 174 ods. 2 a 3 O.s.p. a konštatoval,

že Občiansky súdny poriadok neumožňuje vedľajšiemu účastníkovi, aby podal odpor proti platobnému rozkazu - túto možnosť má v zmysle § 172 ods. 1 O.s.p. len odporca. Súd prvého stupňa preto odpor HOOS odmietol ako podaný neoprávnenou osobou.

Proti uvedenému uzneseniu podalo združenie HOOS odvolanie. Na základe § 374 ods. 4 O.s.p. Okresný súd Humenné uznesením z 15. mája 2013 č.k. 17 Ro 213/2012-88 vyhovel odvolaniu HOOS a zrušil svoje uznesenie, ktorým bol odmietnutý odpor združenia. V odôvodnení poukázal na zmeny v Občianskom súdnom poriadku na podklade ktorých od 15.10.2008, v sporoch v ktorých vystupuje spotrebiteľ, môže vystupovať ako vedľajší účastník konania na strane spotrebiteľa aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv spotrebiteľa. V danej veci do neskončeného konania vstúpil vedľajší účastník konania, ktorý aj v 15 dňovej lehote plynúcej od doručenia platobného rozkazu podal proti nemu odpor, preto súd uznesenie o odmietnutí odporu zrušil.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Prešove uznesením z 8. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 181/2013 napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne. Odvolací súd sa stotožnil v celom rozsahu s právnym posúdením postavenia vedľajšieho účastníka v skrátenom rozkaznom konaní. Pokiaľ vedľajší účastník vstúpi v ktoromkoľvek štádiu do súdneho konania, má rovnaké práva a povinnosti v konaní bez ohľadu na to, či v danom prípade odporkyňa podala odpor proti vydanému platobnému rozkazu alebo nie. Odvolací súd taktiež zdôraznil a poukázal na to, že v danom prípade sa jedná o vedľajšieho účastníka vystupujúceho na ochranu práv spotrebiteľa.

Na podnet navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 181/2013 a uzneseniu Okresného súdu Humenné z 15. mája 2013 č.k. 17 Ro 213/2012-88. Podľa názoru generálneho prokurátora bol týmto uznesením porušený zákon a napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Z gramatického výkladu ustanovenia § 174 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že odpor proti platobnému rozkazu môže podať len odporca. Vedľajší účastník nemôže vstúpiť do akéhokoľvek konania, vstúpiť môže predovšetkým do konania, v ktorom sa môže naplniť zmysel a účel vedľajšieho účastníctva, teda pomoc niektorému z účastníkov. Zákon síce priznáva vedľajšiemu účastníkovi možnosť podať odvolanie, nie však odpor. V danom prípade teda združenie HOOS nebolo oprávnené podať odpor proti platobnému rozkazu a pokiaľ ho napriek tomu podalo, správne ho súd prvého stupňa odmietol ako podaný neoprávnenou osobou. Z týchto dôvodov generálny prokurátor žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Navrhovateľ, odporkyňa a ani združenie HOOS sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. EŠLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň EŠLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky EŠLP vo veci *Tripon proti Rumunsku* (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí EŠLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. EŠLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. EŠLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia EŠLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (*DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.*) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery EŠLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu SR Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (EŠLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie.

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu v obdobných prípadoch sa v zásade riadila stanoviskom Občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Je zrejmé, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s vyššie spomenutými rozhodnutiami ESLP a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu. Na posun v judikatúre ústavného súdu a ESLP zareagoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia dňa 20. októbra 2015 schválil a prijal spoločné stanovisko na publikovanie, ktorého právna veta znie „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky (resp. využiť všetky zákonom prípustné postupy), ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“

Z vyššie uvedeného spoločného stanoviska dvoch kolégií najvyššieho súdu teda vyplýva, že rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa odchyľuje od právnych záverov vyslovených v stanovisku R 36/2008 a jeho závery sú už prekonané.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O.s.p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O.s.p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal navrhovateľ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Navrhovateľ nepodal dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2013 sp. zn. 4 Co 181/2013. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na pasivitu samotného navrhovateľa pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného navrhovateľom.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Povinnosť nahradiť trovy konania má v konaní o mimoriadnom dovolaní ten, kto podal podnet na

podanie mimoriadneho dovolania (§ 148a ods. 2 O.s.p.), v danom prípade je ním navrhovateľ. Keďže odporkyňa a ani vedľajší účastník na strane odporkyne nepodali návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní, najvyšší súd im túto náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.